

Odprto oko in mehko pero Jožeta Dolmarka

VARJA MOČNIK¹

Ob petdeseti obletnici izhajanja je bilo leta 2012 podeljeno prvo priznanje revije za film in televizijo Ekran. S priznanjem želimo izpostaviti zasluge filmskih publicistov in kritikov, ki s svojim pisanjem in tudi z obćim delom prispevajo k dvigu filmske kulture v Sloveniji. Svet revije Ekran priznanje podeljuje enkrat letno, izmenično enkrat za življenjsko delo, drugič perspektivni mladi kritičarki ali kritiku, praviloma v mesecu novembru, saj sta bila 11. novembra 1896 na ozemlju Slovenije prvič v domaćem jeziku objavljena zapis in oglas o filmskih predstavah. Prvo Ekranovo priznanje je za prizadevanja v filmski kritiki in publicistiki prejela (med drugim soustanoviteljica Ekрана) Rapa Šuklje, nato pa so bili nagrajeni še: Vili Vuk (2013), Gorazd Trušnovec (2014), Mirjana Borćić (2015), Matic Majcen (2016), Tone Raćki (2017), Tina Poglajen (2018), Marcel Štefanćić, jr. (2019) in Petra Meterc (2020).

Letošnje priznanje za pomemben prispevek k razvoju filmske kulture na Slovenskem, za dolgoletno publicistićno in kritiško, ne nazadnje tudi za pedagoško in scenaristićno delo, prejme Jože Dolmark.

Vsakogar, ki se v zadnji polovici stoletja zanima za filmsko umetnost in kulturo, se filmskemu izrazu posveća na tak ali drugaćen način ali redno hodi v Kinoteko, je zanesljivo moćneje ali nežneje zadela silovita ljubezen do filma Jožeta Dolmarka. Dolmark je diplomiral iz umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in se filmu predal že z magistrskim študijem na filmskem oddelku VIII. pariške univerze Vincennes-St. Denis. Poslej ga je film povsem prevzel: njegove zapise kot esejista, kritika in pisca teoretskih besedil s področja filma lahko beremo najvećkrat v revijah Ekran

in Kinotećnik, v drugih kinotećnih publikacijah ter filmskih katalogih. Zapisi, zbrani v knjigi *Tkanje pogledov*, ki je izbor besedil iz njegovega bogatega filmsko-publicistićnega opusa, prićaajo o kontinuirani refleksiji o filmih, ustvarjalcih in njihovih opusih ter o živahnem dialogu z ljudmi, pa tudi okolji, v katera je vpet. Med letoma 1978 in 1990 je bil član uredništva revije Ekran. Vpleten je tudi v slovensko filmsko produkcijo – kot dramaturg in scenarist posnetih in nerealiziranih filmskih del. Dejaven je bil (in je še danes) kot navdihujoć (gimnazijski in univerzitetni) profesor umetnostne ter filmske zgodovine in teorije. Ključno vlogo in pionirsko delo je opravil tudi v vzpostavljanju filmske kulture in vzgoje, ko je s prijateljem Silvanom Furlanom ustanovil še danes delujoće Filmsko gledališće v Novi Gorici ter deloval kot član ekspertnih komisij za vpeljavo filmske vzgoje v domaći izobraževalni sistem.

Za Dolmarkovo publicistićno (in vse raznovrstno, filmu posvećeno) delo je v prvi vrsti znaćilna široka razgledanost, ki se od filmske zgodovine in teorije razliva še veliko širše, na številna področja zgodovine umetnosti in družboslovja ter ćlovekovega bivanja na splošno. Dolmark je vse svoje življenje posvećeno spremljal sodobno filmsko ustvarjanje in refleksijo, pri tem venomer raziskoval zgodovino umetnosti ter oboje prodorno povezoval. Pomembno je, da je svoja raziskovanja vselej nesebićno delil in podajal drugim, posebno rad ter posebno navdihnjeno in navdihujoće mladim. Specifićni za njegov izraz (najsibo pisni ali ustni) sta svojevrstna lirićnost in izjemna tankoćutnost, uglašena s tematikami, ki jih obravnava. Ne nazadnje pa je nemogoće prezreti že prej omenjeno Dolmarkovo silovito ljubezen, neredko strast – do filma, do umetnosti in do radovednosti, ki poganja misel, ki poganja življenje. ■

1 V imenu sveta revije Ekran.